

Årsrapport 2021

RVTS Nord er et regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging.

Vi er finansiert av Helsedirektoratet og er en enhet i Universitetssykehuset Nord-Norge. Vi betjener Nordland, Troms, Finnmark og Svalbard.

Besøksadresse: Fiolveien 15, Tromsø
Postadresse: RVTS Nord,
Universitetssykehuset Nord-Norge
Postboks 6124
9291 Tromsø

E-post: rvts@unn.no
Telefon: 77 75 43 80
Webside: rvtsnord.no

Illustrasjon forside:

natashanast - stock.adobe.com

garybaldi - stock.adobe.com

wacomka - stock.adobe.com

Innholdsfortegnelse

1. En hilsen fra ledelsen	4	10. Forebygging av selvmord og selvskading	28
2. Organisering	6	10.1 Veiledende materiell for kommunene	28
3. Formidling	8	10.2 Deltagelse i nasjonale samarbeidsmøter	29
3.1 Nettbasert formidling	8	vedrørende selvmordsforebygging	29
3.2 Kommunikasjonsgruppa RVTSene	9	10.3 Samarbeid med LEVE	29
3.3 Offentlig høringer	9	10.4 Samarbeid med Vivat	29
3.4 Undervisningsfilmer og publikasjoner	9	10.5 Selvmordsforebygging i	30
3.5 E-læringsprogrammer/kurs	10	spesialisthelsetjenesten	30
4. Kompetanseutvikling og kontakt med tjenesteapparatet	12	10.6 Nasjonal folkeopplysningskampanje	30
4.1 Utadrettet aktivitet	12	om selvmord	30
4.2 Konsultasjon og veiledning	13	10.7 Selvskading	30
4.3 Behovsanalyser og evaluering	13	11. Flyktinghelse og tvungen migrasjon	31
5. Tverretattlig samarbeid og samordning	14	11.1 Forebyggende familiearbeid i eksil	32
5.1 Regionale og nasjonale samarbeidsforum	14	11.2 Menneskerettighetsbasert praksis:	33
5.2 Sentrale satsninger	14	Overgrep og tortur	33
5.3 Regionale tverrfaglige nettverk innen kommunalt psykisk helse- og rusarbeid	16	11.3 Menneskerettighetsbasert praksis:	34
5.4 Pakkeforløp psykisk helse og rus	16	Seksualisert vold i krig og konflikt	34
5.5 Praksisnær og praksisrelevant forskning og forskningsnettverk	17	12. Kjønnsllestelse, tvangsekteskap og negativ sosial kontroll	35
6. Samarbeid med universitet og høyskole	17	13. Kjønn- og seksualitetmangfold seksualitetsmangfold	35
7. Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen	18	14. Menneskehandel	36
8. Traumer, traumatisk stress og psykososial beredskap	18	15. Radikalisering	38
8.1 Traumer og traumatisk stress	18	16. Regnskap	40
8.2 Psykososial beredskap	20		
8.3 Løs-funksjonen	22		
8.4 Personell som har deltatt i internasjonal tjeneste for Norge	22		
9. Vold og overgrep	23		
9.1 Samordning av voldsarbeidet, inkludert kommunale handlingsplaner	23		
9.2 Nettbasert kompetanseutvikling ved opplæringsplattformene Snakkemedbarn.no og Jeg Vet	23		
9.3 Opptrappingsplan mot vold og overgrep	24		
9.4 Arbeid med krisesentertilbud i kommunene	26		
9.5 Støttesenteret mot vold og seksuelle overgrep Smiso/Nok	27		
9.6 TryggEst	27		
9.7 Opptrappingsplan for rusfeltet	28		

1. En hilsen fra ledelsen

Elin Hartvigsen
Leder

Vegard Johansen
Assisterende leder

Marianne Larssen
Konstituert nestleder
01.01.21-01.09.21

2021 har vært nok et år preget av pandemi og kreative løsninger for å nå ut til tjenestene, brukerne og samarbeidspartnerne våre. Bruk av digitale tjenester har vært avgjørende for å levere på de oppdragene som direktoratene har gitt oss, og som bidrar til å styrke kompetansen i tjenestene.

Årsrapport RVT Nord 2021 viser til deler av aktivitet vi har hatt gjennom året.

Nye oppgaver og roller har vokst frem i pandemitiden. Vi har ansatt digital konsulent med et særlig ansvar for filming, streaming og digital undervisning.

Gjennom oppbygging og bruk av eget studio håper vi å nå ut til flere med våre tilbud. Vi har holdt frokostwebinar via livestream på Facebook, og arrangert digitale konferanser og fagdager.

I nært samarbeidet med de andre RVTsene og NKVTS har vi hatt en gjennomgang av nettressurser som er utviklet av sentrene. Målet er å ha en god delingskultur mellom regionene.

Barn utsettes for overgrep og utøver også selv skadelig seksuell atferd. Gjennom film som vi har laget sammen med RVTs

Sør "De er alle våre barn", settes fokus på hvor grensa går for hva som er akseptabel eller skadelig atferd barn kan utsettes for. Filmen er tiltenkt refleksjoner blant ungdom og til tjenestene som møter tematikken i sin jobb.

Vi har deltatt i referansegruppa tilknyttet FAFO rapporten "Torturerte i den norske asylprosessen. En utredning av Norges forpliktelser, og anbefalinger til praksis"-publisert høsten 21. Beklageligvis gjenstår mye arbeid for å sikre at de som har vært utsatt for tortur får hjelp til dokumentasjon og nødvendig helsehjelp.

Året 2021 ble også 10- års markering for terrorangrepet på Utøya. Gjennom LOS-funksjon har vi hatt kontakt med overlevende og etterlatte etter terrorangrepet. Behovet for å få hjelp etter alvorlige traumatiske hendelser er fortsatt aktuelt, og det må sikres gode sammensatte tjenester i kommunene.

Utvikling av webinarserie pågår for å styrke kommunale Kriseteam i gjenåpning av landet etter pandemien. Her vil vi blant annet se på kriseteamenes rolle ved vold i nære relasjoner.

Vi har sett en økt etterspørsel i pandemitiden med fokus på "hjelp til hjelperne". Å daglig møte mennesker i krise eller selv som hjelper bli utsatt for trusler og vold, øker behov for faglig refleksjon og mulighet for å plassere følelser som aktiveres. Vi har bidratt til etablering av kollegastøtteordning for hjelpere som mister pasienter i selvmord.

Ungpånnett.no er under utarbeidelse som et fellesprosjekt for alle RVTsene. Målet er å øke kompetansen til tjenestene i hvordan de skal forstå og kunne møte de unge som utsettes for selvska- ding og selvmord på sosiale medier.

Vi har igjennom året hatt flere prosjekter hvor vi bidrar med kulturell og språklig tilpasning av våre kursmaterie- ll til samisk. De andre RVTsene, SANKS og NASAK er viktige samarbeidspartnere i dette arbeidet. Nær kontakt med Statsforvalteren har vært en av suksessfaktorene ved implementeringen av kursene i landsdelen.

Arbeidet med nettverksbygging har bidratt til å styrke kompetansen i egen kommune og/eller organisasjon. I årsrapporten kan dere lese mer om etableringen av Nord-Norgenettverket og Finnmarksmodellen.

Organisasjonsutviklingen ved RVTs Nord har vært preget av nyansettelser, pandemi og søk etter nye lokaler. Dette gir oss positivt utvikling med nytenkning, nye strukturer og kompetanseøkning. Samtidig er det en ressurskrevende øvelse som vil pågå videre i 2022.

Vi vil også takke alle som bidrar til å styrke tjenestetilbudet for befolkningen, og ser frem til et nytt år hvor våre temaområder løftes frem i tjenestene.

Hilsen lederne ved RVTs Nord

2. Organisering

RVTS Nord er et av fem regionale ressurscenter om vold traumatisk stress og selvmordsforebygging, som jobber på oppdrag fra Helse Nord RHF og Bufdir. Våre temaområder er:

- Traumer, traumatisk stress, inkludert fokus på veteraner og deres familiers helse og psykososial beredskap
- Vold og overgrep
- Forebygging av selvmord og selvskading
- Flyktningshelse og tvungen migrasjon

Helse Nord RHF kan også spesifisere andre oppdrag, ut ifra statlige satsningsområder og handlingsplaner. RVTS Nord er forankret i Universitetssykehuset Nord-Norge HF, ved Psykisk helse – og rusklinikken, avdeling Fagutvikling, forskning og utdanning.

2.1 Nøkkeltall

RVTS Nord fikk i tilskuddsbrev fra Helse Nord RHF for 2021 tildelt kr 26 530 000. Inkludert er ubrukt tilskudd fra 2020 på kr 1 530 000. I tillegg har vi fått tilskudd på spesifiserte temaområder.

RVTS Nord er prosjektorganisert og i tillegg inngår faggrupper i vår struktur. Vi har fordelt våre fagressurser likt tilknyttet de fire temaområdene vi skal ha fokus på.

RVTS Nord hadde 24 ansatte pr. 31.12.2021. Denne oversikten inkluderer faste stillinger og engasjementsstillinger. 1 av disse er 50 % er vakant. Disse var fordelt med 5 stillinger til administrasjon og ledelsen, og de øvrige 16,2 stillingene er til fagansatte og 2 stillinger er engasjementsstillinger.

Flere ansatte ved RVTS har bistillinger tilknyttet klinisk virksomhet i voksenpsykiatrisk poliklinikk

Ansatte hele/deler av året (01.01.21-31.12.21)

3. Formidling

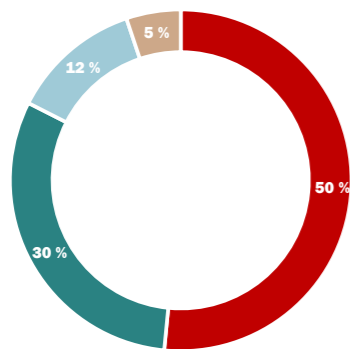
Jfr. pkt 1.1 i tilskuddsbrevet skal vi formidle kompetanse. Gjennom våre ulike formidlingskanaler når vi ut til tjenestene og befolkningen. Media er også en kanal for å nå ut, spesielt til befolkningen. I 2021 ble RVTS Nord nevnt over 10 ganger i media, regionalt og nasjonalt. Temaene har berørt flere av våre hovedområder.

3.1 Nettbasert formidling

Nettsiden www.rvtsnord.no er en viktig kanal for å nå våre målgrupper.

Gjennom Google Analytics kan vi måle hvilke kanaler som brukes for å finne frem til vår nettside. I 2021 har det vært en nedgang i organiske søk, men økning i direkte trykk på vår nettside, treff via andre nettsider og trykk via sosiale medier.

Kanaler

■ Organisk søk ■ Direkte til nettsiden vår uten søk
■ Gjennom Facebook og LinkedIn ■ Gjennom andre nettsider

Facebook er et mye brukt virkemiddel, spesielt til å generere trafikk til www.rvtsnord.no. Benyttes til markedsføring av konferanser og utlysning av stillinger. Vi viser også til andre samarbeidspartneres aktiviteter og aktuelt fagstoff. Det har vært en jevn vekst fra siden ble opprettet, og vi hadde 3300 følgere per 31.12.21 som er en økning fra året 2020.

Med digitale plattformer som Teams, Skype og videokonferanser når vi lettere våre brukere. Vi bruker videokonferanseutstyr til å gjennomføre undervisninger, veiledninger og samarbeidsmøter. Det er et nyttig og ressurs sparende verktøy for å kunne nå ut til flere vår store geografisk region, på 112 951 km².

På bakgrunn av overførte midler fra 2020, så ansatte vi en digital konsulent, som har ansvar for filming og streaming, hvor vi da har bygd vårt eget film studio.

Som i 2020 så har vi i 2021 grunnet korona situasjonen arrangert flere konferanser, kurs og undervisninger via Teams og Zoom. Dette har ført til at de digitale plattformene våre er blitt vår hovedkanaler til å nå ut, og skapt mer effektive løsninger på hvordan å løse kurs/ konferanser/undervisning ved at mye kan gjennomføres digitalt på en god måte.

Nyhetsbrevet vårt distribueres via Mailchimp. Vi har 749 abonnenter på nyhetsbrevet, som er en liten nedgang fra 2020. Av disse er det litt over halvparten som åpner nyhetsbrevene våre. Nyhetsbrevet sendes ut 1 gang i kvartalet, da hovedfokus er på å distribuere informasjon som er tilgjengelig på nettsidene og Facebook.

I 2021 startet vi arbeid med oppdateringer og videreutvikling av vår hjemmeside rvtsnord.no, hvor arbeidet videreføres til 2022.

Høsten 2021 startet vi en test med Frokostwebinarer fra våre fagområder ut til tjenestene via livestream på Facebook.

Dette gjennomførte vi fire ganger med disse temaene:

- September: Oppvekst i lukkede trossamfunn
- Oktober: Seksualitet i minoritetsperspektiv – betydningen av å ha et språk for kropp og seksualitet
- November: Seksualisert vold i krig og konflikt
- Desember: Ivaretagelse av hjelperen

3.2 Kommunikasjonsgruppa RVTSene

Vi har gjennom året jobbet tett med de kommunikasjonsansvarlige fra hver RVTS hvor vi har hjulpet hverandre med spredning av nyhetssaker og deling av erfaringer.

Rvts.no er en felles nettside som er en samlet wiki side for alle de digitale ressursene til RVTSene. Nettsiden videreutvikles av en arbeidsgruppe bestående av en representant fra hver RVTS. Hvert år byttes det på hvilken RVTS som har redaksjons ansvar for nettsiden.

Jfr. pkt 2.21 i tilskuddsbrevet gjennomførte vi et samarbeid med NKVTS og de fem andre RVTSene en gjennomgang av våre nettressurser som ble presentert og levert til Helsedirektoratet.

Illustrasjon: Valerie Veine - Adobe.stock.com

3.3 Offentlig høringer

I følge tilskuddsbrev for 2021 fra Helsedirektoratet pkt. 1.1, har vi sendt svar på følgende høringer:

- Forslag til endringer i barnevernloven og forskrifter om politiattest i henhold til barnevernloven (politiattest for ansatte i Bufetat som er i kontakt med mindreårige mv.)
- Varslede drap? Partnerskapsutvalgets utredning
- Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for samisk sykepleierutdanning
- Høringsnotat om regulering av konverteringsterapi

3.4 Undervisningsfilmer og publikasjoner

• RVTS Nord utviklet tre undervisningsfilmer om traumefokusert fysioterapi i samarbeid med Seksjon for fysioterapi, UNN HF: "Traumefokusert fysioterapi når livet fortsatt er utrygt", "Traumefokusert fysioterapi ved tidlig kontaktproblematikk" og "Traumefokusert fysioterapi ved et svekket reguleringsystem".

• RVTS Nord har utviklet to rekker med undervisningsfilmer for NAV om temaene "Forfølgelse, flukt og livet i tvunget eksil" og "Traumatisering".

• I samarbeid med RVTS Sør har vi utviklet en undervisningsfilm om skadelig seksuell atferd (SSA) "de er alle våre barn" <https://vimeo.com/637822217>

3.5 E-læringsprogrammer/ kurs

Utvikling og bruk av e-læring har over flere år vært et av de store satsningsområdene til RVTS Nord. E-læringsprogrammene våre gjør kompetanse mer tilgjengelig for våre brukere, det sikrer gjenbruk av materiell og har en samfunnsøkonomisk gevinst. Vi har produsert flere nettkurs som er mye brukt. Gjennom e-læringsprogrammene når vi ut til flere tjenesteytere i vår region. Dermed kan de bidra til å gi en likeverdig tilgang til våre tjenester.

Alle våre e-læringskurs er kostnadsfrie og ligger åpent tilgjengelig på nett.

E-læringsprogrammene våre brukes sammen med andre pedagogiske tilnærminger som fysiske forelesninger og veiledning. I utviklingen av våre nettkurs har brukere hatt en viktig posisjon, både gjennom referansegrupper og som brukerstemmer inn i kursene. Vi har sett en nedgang i brukere fra 2021, men dette er et resultat av pandemien, hvor mange tok e-læringskursene mens de satte på hjemmekontor. Noen av våre mest brukte e-kurs nevnes her.

Flyktning.net

Flyktning.net, Ressursportalen om psykososialt arbeid med asylsøkere og flyktninger. RVTS Nord benytter fagstoff og ressurser fra portalen i nettsider, sosiale media og undervisning. Vi har også veiledet tjenesteapparatet i hvordan de kan arrangere egne interne fagdager med bruk av materiell fra flyktning.net. I 2021 har vi fortsatt arbeidet med å videreutvikle og oppdatere portalen for å gjøre den mer brukervennlig. Dette er gjort i samarbeid med representanter fra alle RVTSene. Portalen ble relansert på ny plattform i begynnelsen av 2021.

I forkant av dette ble det gjennomført en

brukerundersøkelse. RVTS Nord har ledet og hatt et hovedansvar for vedlikehold og jevnlig faglig oppdatering.

Vold og seksuelle overgrep mot barn

Nettkurset om Vold og seksuelle overgrep mot barn for ansatte i barnehager og skoler» har til hensikt å gi ansatte i barnehage og skole kunnskap om vold og seksuelle overgrep og gjøre dem tryggere i å gjennomføre en bekymringsamtale. Kurset inkluderer et fokus på barn med minoritetsetnisk og urfolksbakgrunn. Nettkurset er også et arbeidskrav for videreutdanningen om vold i nære relasjoner på UiT. Dette nettkurset er et viktig supplement til opplæringsplattformen «Snakke sammen».

Stø kurs - Traumeforståelse og behandling

Stø kurs er et nettbasert kompetansehevingsprogram om traumeforståelse og behandling beregnet på psykisk helsevern for voksne. I løpet av 2021 har RVTS Nord bidratt til kompetanseheving om traumebehandling for voksne gjennom bruk av Stø Kurs på forskjellige måter. Stø Kurs har blitt gjennomført som e-læringskurs av flere enheter og fagpersoner både for grunnleggende kompetanseheving og som spesialiseringskurs og kurs for vedlikehold av spesialiteten for flere helsefaglige utdanninger. Fagstoff fra «Stø kurs» har blitt benyttet i RVTS Nord sin øvrige kompetansehevende virksomhet. I 2021 har vi startet arbeidet med faglig oppdatering av fagstoffet, samt forberedt overføring av e-læringsprogrammet til plattform. Arbeidet vil bli videreført i 2022. Nettkurset er et arbeidskrav i videreutdanningen i krisehåndtering og traumebehandling på UiT.

Når krisen rammer

De to veilederne «Mestring, samhørighet og håp» og «Etter selvmordet» en sentral del av det faglige grunnlaget for nettkurset vårt, «Når krisen rammer». Målsettingen med kurset er å gi økt kompetanse om psykososial oppfølging av etterlatte og berørte etter kriser, ulykker og katastrofer. Nettkurset er et viktig verktøy for RVTS Nord i arbeidet med å implementere de nevnte veilederne.

Nettside	2020	2021
Flyktning.net		
Brukere	17 401	10 628
Sidevisninger	45 826	44 235
Stø Kurs		
Brukere	3 555	2 974
Sidevisninger	139 818	78 915
Når krisen rammer		
Brukere	4 481	2 248
Sidevisninger	40 960	16 344
Krisenett Nord		
Brukere	24	61
Sidevisninger	230	306
Vold og seksuelle overgrep mot barn		
Brukere	28 656	15 396
Sidevisninger	651 843	243 058
Rvtsnord.no		
Brukere	42 557	26 113
Sidevisninger	149 930	88 985

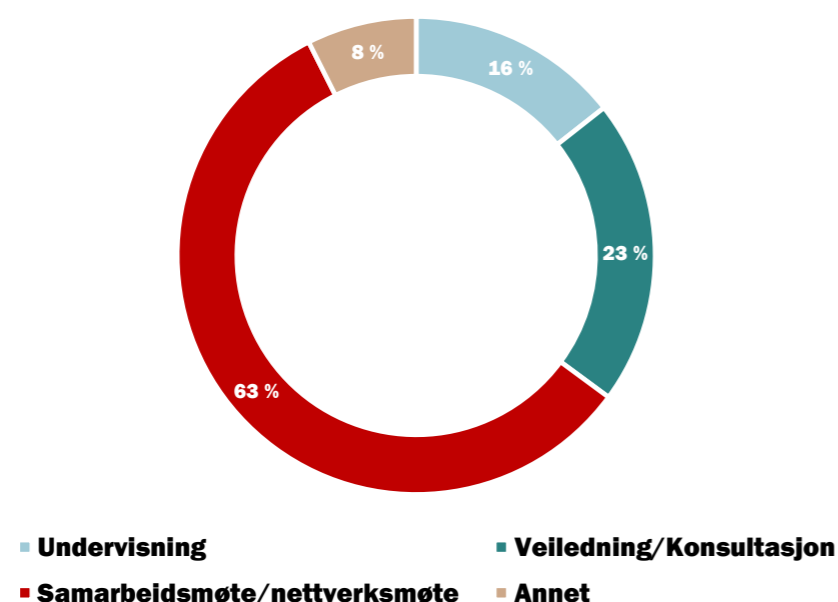
Illustrasjon: @madedee - Adobe.stock.com

4. Kompetanseutvikling og kontakt med tjenesteapparatet

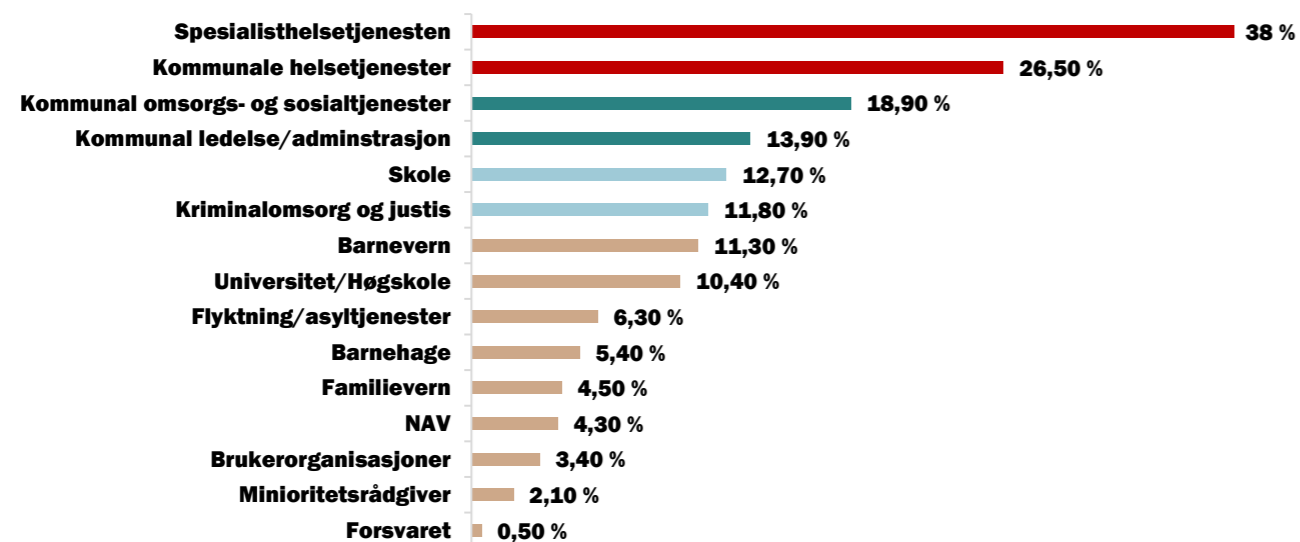
4.1 Utadrettet aktivitet

RVTS Nord benytter en egen registreringsmodell som gir et godt bilde av vår drift, selv om den ikke får med all aktivitet. Dette er en manuell registrering ansatte gjør, ut ifra det arbeidet de utfører. Registreringen inkluderer ikke kompetanseheving via våre nettressurser og e-læringsprogram. Tall for disse ressursene synliggjøres i forrige del.

Type aktivitet

Tjenestetype

4.2 Konsultasjon og veiledning

Jfr. tilskuddsbrevet for 2021 fra Helsedirektoratet pkt. 1.1 gir vi løpende konsultasjon til tjenesteapparatet. Dette innebærer kommunale tjenester, spesialisthelsetjeneste, statlig etater, andre offentlige instanser og private aktører i regionen. Vi mottar mange henvendelser i måneden, og det er stor variasjon i omfang og behov. Konsultasjonene gis på telefon, videokonferanse eller ved fysiske møter. Vi initierer til samarbeid med andre tjenester og andre kompetansemiljøer, der vi ser det er nødvendig.

RVTS Nord har gitt en rekke konsultasjoner og veiledninger på forespørsel til tjenesteapparatet som arbeider med asylsøkere og flyktninger. Forespørslene har kommet fra bredden i tjenesteapparatet og omhandlet både barn, voksne og enslige mindreårige. I 2021 har mange av henvendelsene fra spesialisthelsetjenesten vært angående behandling av komplekst traumatiserte flyktninger inkludert torturoverlevende og også komplekst traumatiserte norske pasienter. Noe av dette er gitt som langsgående, avgrensede veiledningsforløp. Videre bidrar vi regelmessig i veiledningsgruppe for fysioterapeuter i spesialisthelsetjenesten (psykiatri og somatikk) med fokus på kropporientert traumebehandling.

Helsesykepleiere og ansatte knyttet til skole, både grunn- og videregående skole, har henvendt seg om veiledning knyttet til oppfølging etter selvsykdom, selvmordsforsøk og oppfølging av etterlatte og berørte ved selvmord.

4.3 Behovsanalyser og evaluering

Jfr. tilskuddsbrevet fra H.dir 2021 pkt. 1.1 skal vi bidra med systematisk kvalitetsforbedring og relevant undervisning. Vi bruker ulike offentlige rapporteringer og datakilder, samt kontakt med tjenesteapparatet for å få en oversikt over omfang og utfordringsbildet i vår region. Dette hjelper oss å prioritere innsats, både mht geografi, tjenester og faglig tematikk. Vårt samarbeid gjennom 2021 med regionale kompetansesenter og statsforvalter gir tilgang til denne type data.

Vi evaluerer våre kurs, undervisninger, fagdager og konferanser fortløpende. Evalueringene brukes i forbedringsarbeidet av våre tilbud til tjenesteapparatet. Her brukes mobil, skjema i papirformat og ettersending av skjema per epost. Vi etterspør alltid hva folk ønsker mer av, og forslag til tema til fremtidige arrangementer.

I 2021 har vi tatt i bruk TANDEM for evaluering av kompetanseheving på traumefeltet. Vi jobber med å implementere verktøyet i egen organisasjon, og deltar i TANDEM Forum med de andre nasjonale samarbeidspartnerne og øvrige RVTS.

5. Tverretatlig samarbeid og samordning

5.1 Regionale og nasjonale samarbeidsforum

RVTS Nord har gjennom året deltatt i ulike regionale og nasjonale samarbeidsfora, jfr. 1.2, 1.3, og 1.4 i tilskuddsbrevet for 2021. I mer overordnede samarbeidsfora deltar i hovedsak ledere eller den som stiller i lederens sted. Følgende ulike ledelsesforum har RVTS Nord deltatt i:

- **Kompetanselederforum Nord:**

Jfr. pkt. 1.4 i tilskuddsbrevet så har lederne fra RVTS Nord, RKBU Nord, KoRus Nord, Vivat og NAPHA hatt jevnlig digitale møter gjennom hele året i Kompetanselederforum Nord. Lederforumets oppgave er å definere aktuelle samarbeidsområder, diskutere utfordringsbilde og rammer for samarbeidet. Rollene til hvert senter tydeliggjøres. I 2021 har vi oppdatert samarbeidsavtaler som vi utarbeidet i 2020.

- **Dialogmøte Nord:**

Kompetanselederforum Nord og representanter fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Statsforvalteren i Nordland har gjennomført et årlig Dialogmøte Nord. Møte i 2021 hadde særlig fokus på å se på overlappende områder for samarbeid mellom kompetansesentrene og statsforvalteren.

- **Nasjonalt RVTS ledermøte:** Lederne fra alle fem RVTSene har i 2021 hatt digitale halvdagsmøter ca. hver 14.dag. I tillegg møttes vi til 2 dagers fysisk samling i Trondheim i oktober. I møtene har vi drøftet felles samarbeidsområder

og oppdrag, informerer hverandre om ulike satsinger, delt ledelseserfaringer og utfordringer, og sikret samarbeid med øvrige nasjonale senter og oppdragsgiver.

- **Virksomhetsledermøter med**

direktoratene: Lederne ved RVTS

Nord har i løpet av året deltatt på felles møter for alle senterlederne ved nasjonale og regionale forsknings- og kompetansesenter, som Helsedirektoratet har innkalt til. Disse ble i 2021 avholdt digitalt. Bufdir. har også vært representert på møtene.

- **Ekspertgruppe pandemi:** Leder ved RVTS Nord har deltatt i flere møter i Helsedirektoratets ekspertgruppe for pandemien. Siste møte i gruppen ble holdt i mai 21. Møtene har foregått på teams.

5.2 Sentrale satsninger

Jfr. tilskuddsbrevet pkt. 2.2 beskrives RVTS Nord sin rolle inn i sentrale satsninger under.

- **Program for folkehelse:** Også i 2021 har vi fulgt opp programkommuner i vår region som er med i Program for folkehelse. Erfaringen er at pandemien har satt noen begrensninger for gjennomføring av tiltak i kommunene, spesielt knyttet til opprettelse og drift av møteplasser for ungdom. RVTS Nord sitter i samarbeidsutvalg både i Nordland, Troms og Finnmark, sammen med blant annet KoRus Nord og RKBU Nord. I 2021 har aktivitet knyttet til folkehelseprogrammet vært digital og foregått over Teams. Fylkeskommunene har initiert møtepunkter for programkommunene med

kompetansesentre hvor faglige tema har vært presentert og utfordringer kommunene står oppi diskutert. I tillegg har kompetansesentrene hatt spesifikk kontakt med enkeltkommuner for veiledning. RVTS Nord har hatt kontakt med flere kommuner som har livsmestring i skolen og selvmordsforebygging som en del av sitt fokus i tiltakene.

- **O-24 samarbeidet:** ble avsluttet som en nasjonal satsning i 2021. O-24 samarbeidet inngår i flere av våre oppdrag og trekkes inn der vi har fokus på barn og unge. Dette gjelder arbeid innenfor vold, selvmordsforebygging og flykninghelse.
- **KS Læringsnettverk:** Vi har hatt kontakt med KS vedrørende oppstart av læringsnettverk i Sør- Troms og Nordre- Nordland. I 2020 ble oppstart av læringsnettverket utsatt på grunn av pandemien og det har blitt ytterligere utsatt i 2021.

- **KS Læringsnettverk:** Vi har hatt kontakt med KS vedrørende oppstart av læringsnettverk i Sør- Troms og Nordre- Nordland. På grunn av pandemien har læringsnettverket blitt ytterligere utsatt i 2021.

- **ACT/ FACT:** I 2021 deltok RVTS Nord i planleggingen og gjennomføringen av en regional nettverkssamling for ACT/FACT-team i Nordland og Troms og Finnmark med fysisk oppmøte i Tromsø. Videre bidro vi inn med undervisning knyttet til ivaretagelse av hjelperen. Det planlegges ny nettverkssamling i 2022, samt at RVTS Nord er i samarbeid med KoRus Nord og samtlige teamledere for alle ACT-/FACT-team i region Nord om deres behov for kompetanseheving. Det er planlagt gjennomføring av kompetanseheving for enkelte team i 2022, og det

forventes at flere team vil nyttiggjøre seg tilbudet om kompetanseheving på våre kompetanseområder. Samarbeid med Statsforvalterne i regionen samt NAPHA, KoRus Nord og representanter fra FACT-teamene i regionen er sentralt i dette arbeidet.

- **Rask psykisk helsehjelp:** Vi har understøttet nødvendig vold- og traumekompetanse i tjenestene etter behov. Samt bidratt med kompetanseheving i oppfølging og forebygging av selvskading og selvmordsproblematikk. Dette er omtalt mer omfattende i flere av våre punkter i årsrapporten.

- **Tidlig Inn:** KoRus Nord koordinerer arbeidet med Tidlig Inn. RVTS Nord, Bufetat Nord og RKBU Nord deltar i samarbeidet. Det har vært gjennomført flere møter i regionalt opplæringssteam (OT) i 2021 som sikrer arbeidet tilknyttet Tidlig Inn. I 2021 har vi gjennomført vår undervisningsdag i opplæringsprogrammet (Dag 4 – Vold i nære relasjoner) for kommuner i Vesterålen som digital undervisning og fysisk undervisning to dager i Alta og Loppa kommune. RVTS Nord deltok også på Jubileumskonferansen til Tidlig Inn. Arbeidet med endring og utvikling av manual og arbeidsbok for dag 4, har pågått i hele rapportperioden.

- **Bedre Tverrfaglig Innsats:** Vår deltakelse i arbeidet med BTI- og BTS i regi av KoRus Nord er styrket det siste året, og vi registrerer at et økt antall kommuner i regionen definerer seg som BTI eller BTS-kommuner. I 2021 har vi deltatt på møter med BTI/ BTS- kommuner.

- **Ungdata/ Ungdata Junior:** Jfr. tilskuddsbrevet 2021 fra H.dir pkt. 2.1.2 skal RVTS Nord bistå kommuner med formidling og analyse av resultater etter

Ungdata. Vi har et særskilt ansvar for å følge opp kommuner som tar i bruk tilleggsmodulem om selvskading/selvmoedsforsøk. I 2021 har kommuner og fylkeskommune i Troms og Finnmark gjennomført Ungdata og Ungdata Junior. Vi har hatt kontakt med og jevnlig digitale oppfølgingsmøter med fem kommuner som har hatt overnevnte tilleggsmodulem. Møtene har handlet om hvordan man kan forstå resultatene og hva som kan være lurt å tenke på med hensyn til oppfølging. Vi har innledet kontakt med kommuner i Nordland som skal gjennomføre Ungdata/Ungdata Junior i 2022. KoRus Nord, RKBU Nord og RVTS Nord har en arena for å møtes knyttet til Ungdata som gjennomføres to ganger i året.

5.3 Regionale tverrfaglige nettverk innen kommunalt psykisk helse- og rusarbeid

Jfr. tilskuddsbrevet 2021 fra H.dir pkt. 2.10 ble det i 2021 arrangert en regional samling for psykologer og relevante ledere i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. RVTS Nord samarbeidet med RKBU Nord og var med i en arbeidsgruppe bestående av RKBU Nord, utvalgte kommunepsykologer og Statsforvalteren i Troms og Finnmark om planleggingen og gjennomføringen av denne samlingen.

RVTS Nord har 12.02.21 undertegnet en samarbeidsavtale med Universitetet i Nord-Norge, Norges Arktiske Universitet om forskningsprosjektet "The Coordinated Youth Project (CYP) – a study to increase cooperation between youth and public agencies to enhance health, and to prevent crime and drug use" ledet av Regionalt

Kunnskapssenter for Barn og Unge (UiT). Fokus i forskningsprosjektet er tverrfaglig samhandling og nettverksbygging mellom tjenesteapparatet ved forebygging av kriminalitet (vold og overgrep) og rusbruk i ungdomsbefolkningen. RVTS Nord bidrar i prosjektet for å styrke kompetanse, og bidra som likevektige forskningspartnere med politi, helsetjenester, med flere. Samarbeidsnettverket består bl.a. Tromsø kommune (med flere avdelinger og tjenester), Troms politidistrikt, Harstad kommune, Bodø kommune, Nordland politidistrikt, Finnmark politidistrikt, Tromsø ungdomsråd, ungdomsrepresentanter, Tromsø Røde Kors, Kripos NC3, Politihøgskolen, BUF-etat, Aalborg Universitet, Center for ungdomsforskning, UiT Norges arktiske universitet, og Stendi (tidligere Aleris). Kommunepsykologer og ACT-/FACT-team i hele region Nord er også invitert inn. RVTS Nord har hatt jevnlig digitale samarbeidsmøter i 2021 med faglig fokus på viktige temaer innenfor prosjektet, samt fokus på tverrfaglig og tverretattlig nettverksbygging.

5.4 Pakkeforløp psykisk helse og rus

Jfr. tilskuddsbrevet 2021 fra H.dir pkt. 2.2 har 2021 vært benyttet til å planlegge og gjennomføre to digitale fagseminar, kalt «Bedre i lag» for både Helgelandssykehuset og kommuner, Universitetssykehuset i Nord-Norge og de kommunale tjenester som samarbeider om og er underlagt bruk av pakkeforløp samt brukerrepresentanter. Planleggingen er gjort i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland, Helgelandssykehuset, KoRus Nord, RKBU Nord, RIO, RVTS Nord, NAPHA,

Vefsn kommune, Hemnes kommune og Helse Nord. I februar 2022 videreføres «Bedre i lag» for Finnmarkssykehuset og kommunale tjenester og brukerrepresentanter.

5.5 Praksisnær og praksisrelevant forskning og forskningsnettverk

Jfr. tilskuddsbrevet 2021 pkt. 1.3 så deltar RVTS Nord i noe praksisnær og -relevant forskning og relevante forskningsnettverk. Under nevnes våre bidrag for 2021:

- Vi har sittet i referansegruppa til FAFO sitt prosjekt «Torturerte i den norske asylprosessen. En utredning av Norges forpliktelser, og anbefalinger til praksis. Prosjektet var et oppdrag fra UDI. Rapporten ble publisert høsten 2021.
- RVTS Nord har bidratt med faglige innspill til HHRI/Mental Health and Human Rights Info sin utvikling av en manual for arbeid med menn og gutter som har vært utsatt for seksualisert vold i krig og konflikt.
- RVTS Nord deltar i Forskernettverket til SANKS, hvor vi får kunnskap om nyere forskning som skal bidra til økt kompetanse om samers særskilte behov for språklig og kulturelt tilrettelagte tjenester. Vi får mulighet til å påvirke nye forskningstema, og vi bygger faglige nettverk og relasjoner.
- RVTS Nord bidrar med en ansatt i referansegruppa til det treårige forskerprosjektet «Vold og overgrep i samiske samfunn». Prosjektet er forankret i Samisk Nasjonal Kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SANKS).

6. Samarbeid med universitet og høyskole

RVTS Nord har jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 1.1 og 1.3 bidratt inn i to videreutdanninger ved UiT Norges arktiske universitet: Videreutdanning i krisehåndtering og traumebehandling og Videreutdanning om vold i nære relasjoner. Videreutdanningene er et samarbeidsprosjekt som har foregått i 13 år mellom RVTS Nord og UiT, og som nå kan benyttes i masterprogram. Ansatte ved RVTS Nord bidrar inn med en betydelig undervisningsressurs i disse videreutdanningene. Nettkursene "Stø Kurs" og "Når krisen rammer" er lagt inn som arbeidskrav i førstnevnte utdanning. Nettkurset "Vold og seksuelle overgrep mot barn for ansatte i barnehage og skole", er arbeidskrav i sistnevnte utdanning. I tillegg integreres opplæringsplattformen «Snakke sammen» inn her.

Utdanningene rekrutterer vi fagpersoner fra store deler av regionen og landet for øvrig. Tall fra 2021:

- Videreutdanning i krisehåndtering og traumebehandling: 66 studenter hvorav ca. 15 kommuner er representert
- Videreutdanning om vold i nære relasjoner: 63 studenter hvorav ca 15 kommuner er representert.

I løpet av året har vi i tillegg bidratt med undervisning innenfor alle våre fagområder på en rekke andre utdanninger ved UiT; blant annet Medisinstudiet, Sykepleierutdanningen, Profesjonsstudiet i Psykologi og Fysioterapiutdanninga. I tillegg har vi hatt undervisning ved VID vitenskapelige høyskole v/ SEPREP Tverrfaglig Utdanningsprogram i behandling, rehabilitering og oppfølging av mennesker med alvorlige psykiske lidelser og

ruslidelser. Det er siste årene etablert fast undervisning fire ganger årlig i UiT RKBU Nords videreutdanning Forebyggende psykisk helsearbeid rettet mot barn og unge.

7. Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen

Jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.3 og 2.15 har vi hatt fokus på tema tilknyttet likeverdige tjenester til den samiske befolkningen. Forskning og erfaring viser at store deler av den samiske befolkning opplever språklige og kulturelle barrierer i sitt møte med tjenesteapparatet, og dermed et mindre tilgjengelig hjelpeapparat. Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen er avhengig av en kvalitetssikring av tilbudet og tilrettelegging for brukeren, noe som krever en større grad av kunnskap om samisk språk og kultur i tjenesteapparatet.

I 2021 har vi hatt følgende aktivitet:

- Initiert samarbeid med NASAK for å bli kjent med hverandres organisasjon og se på potensiale for samarbeid med utgangspunkt i det respektive senteres tilskuddsbrev og samfunnsoppdrag.
- Fortsatt samarbeidet med RVTS Vest, SANKS, RVTS Midt og Vivat om utvikling av undervisningsmateriell om selvmordsforebygging til samisk befolkning
- Jobbet sammen med RVTS Midt med å få oversatt og teksta avatarer i SNAKKE til de

samiske språkene

- Pilotert et første trinn i oversetting og kulturell tilpasning av Oppmerksom på selvmordstanker i en nordsamisk kommune

8. Traumer, traumatisk stress og psykososial beredskap

8.1 Traumer og traumatisk stress

Jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt 1.5 så inngår Traumer og traumatisk stress som et av våre fire hovedområder vi skal ha særskilt kunnskap om. Kompetanseheving om traumer, traumatisk stress og behandling av traumatiserte er godt integrert i en rekke av våre tilbud ut mot målgruppene. Vi har gjennomført flere undervisningsoppdrag for bredden i tjenesteapparatet om traumatisering og traumebehandling, samt gitt en rekke veiledninger og konsultasjoner på temaet.

Kompetanseheving til spesialisthelsetjeneste og universitet:

I 2021 har vi ved flere anledninger undervist spesialisthelsetjenesten og helsefaglige utdanninger, som Profesjonsstudiet i Psykologi, Profesjonsstudiet i medisin og fysioterapiutdanningen, om traumeforståelse og traumebehandling ifht norske pasienter og flyktningpasienter, inkl. torturoverlevende og overlevende etter seksualisert vold i krig og konflikt.

RVTS Nord har bidratt til å gjøre digitale ESTD-webinar, med oppdatert forskning og fagstoff tilgjengelig for behandlere i spesialisthelsetjenesten. Videre har vi gitt en rekke veiledninger og konsultasjoner til behandlere i spesialisthelsetjenesten ifht samme pasientgrupper. RVTS Nord tilbyr også kompetanseheving om traumeforståelse og traumebehandling gjennom e-læringskurset "Stø kurs". Kurset er godkjent som spesialisering og vedlikeholdsaktivitet for flere helsefaglige profesjoner.

Kropporientert traumebehandling:

Vi har også i 2021 hatt et fokus på kropporientert traumebehandling, inkludert traumefokusert fysioterapi. I denne forbindelse har vi inkludert kropporientert traumebehandling i en rekke av våre undervisnings- og veiledningsoppdrag, produsert tre undervisningsfilmer om traumefokusert fysioterapi, samt deltatt i et fagutviklingsnettverk for kropporientert traumebehandling og fysioterapi bestående av fysioterapeuter fra spesialisthelsetjeneste og i privat praksis. Vi har arrangert introduksjonskurs i "Den NeuroAffektive Relasjonell Modellen, NARM, og samarbeider med fagutviklingsenheten ved UNN, Åsgård om planlegging av kurs i Somatic Experiencing, SE, planlagt gjennomført i 2022. Vi har også arrangert EXIT-gruppelederopplæring for ansatte som jobber med traumatiserte mennesker. Kurset er basert på kropporienterte og kreative metoder forankret i den forskningsbaserte intervensjonen «EXIT». Opplæringen har delvis blitt

gjennomført på digital plattform grunnet koronasituasjonen. Virksomheten er planlagt videreført 2022.

Traumesensitive tjenester:

Dette er et fagutviklingsprosjekt hvor vi utvikler et praksisnært undervisningsopplegg som inneholder hovedtemaområdene traumeforståelse, selvskading og selvmord, vold og seksuelle overgrep og flyktningehelse i ett kompetanseprogram. Pedagogikken og nivå på undervisningen skal tilpasses flere målgrupper.

Traumebevisst omsorg for fosterforeldre. (TBO-F):

Vi har gjennomført flere kurslederkurs for barneverntjenesten som skal gjennomføre kurs i traumebevisst omsorg for fosterforeldre. Et kurs består av undervisning og veiledning på til sammen 3 dager. Kurset er utviklet av RVTS Sør og bygger på en kursrekke som er utarbeidet av National child traumatic stress network (NCTSN)

Fokus på hjelpere:

Aktivitet jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.19 og 1.5. Det har i 2021 vært stor etterspørsel på tema Fokus på hjelperen og ivaretagelse av hjelperen. Formålet for RVTS har vært å bidra til kvalitetsutvikling av tjenester gjennom fokus på hjelperen som den viktigste formidler av tjenester av god kvalitet, og øke Kompetanse og bevisstgjøring om yrkesrisiko og helsefremmende faktorer knyttet til arbeidet med vold- og traumeutsatte eller suicid (Sekundær

traumatisering og andre former for arbeidsrelatert stress). Igjenom prosjektet har vi også hatt fokus på å anvende psykososiale metoder som er helsefremmende og forebyggende på yrkesrelaterte helseplager.

Aktivitet i 2021 - fokus på hjelpere:

- Deltakelse koordineringsgruppe i Helsenord for ivaretagelse av personell etter pandemien.
- Koordinering av kollegastøttegruppe for behandlere som er etterlatt etter suicid.
- Fagdager for ambulansarbeidere i UNN.
- Fagdager med undervisning og gruppebaserte metoder for psykososiale kriseteam, helsesykepleiere, jordmødre samt tverretatlige kommunale grupper i Hammerfest og Tromsø. Videre har det vært undervisning knyttet til nettverkssamling ACT og FACT team. Det har vært gjennomført to 3 dagers workshop i sirkelveiledning knyttet til Fokus på hjelperen med deltakelse fra SMISO, Støttesenter kriminalutsatte, Rus og psykiatritjenesten, MST, Miljøterapeuter fra videregående skole, kriminalomsorgen.

Vi opplever generelt at fokus på hjelperen ble etterspurt inn i mye annen undervisning ofte knyttet til det å stå i det som oppleves som utfordrende kommunikasjon, både med pasienter/bruker samt i systemet hvor det er lite tid til å bygge relasjoner.

8.2 Psykososial beredskap

Jfr. tilskuddsbrevet 2021 fra H.dir pkt. 2.1.10 Nasjonal helseberedskapsplan har vi innenfor psykososial beredskap høsten 2021 gjennomført fire nettverkssamlinger for de kommunale kriseteamene i samarbeid med Statsforvalterne. To samlinger har vært holdt i Nordland, en i Troms og en i Finnmark. Totalt har vi nådd 54 av regionens kommuner gjennom nettverkssamlingene. Kommuner er med i arbeidsgruppa som planlegger og lager program for samlingene.

I tillegg har RVTS Nord, helseavdelingen og beredskapsavdelingen ved Statsforvalteren et regionalt samarbeid hvor vi jobber med å integrere den psykososiale beredskapen i kommunens helhetlige beredskap.

Kommuner henvender seg også med spørsmål om veiledning og fagdager for kriseteamene. I 2021 har vi hatt to (inter-) kommunale fagdager for kriseteam og et par digitale veiledninger knyttet til prosess for å reetablere det kommunale kriseteamet.

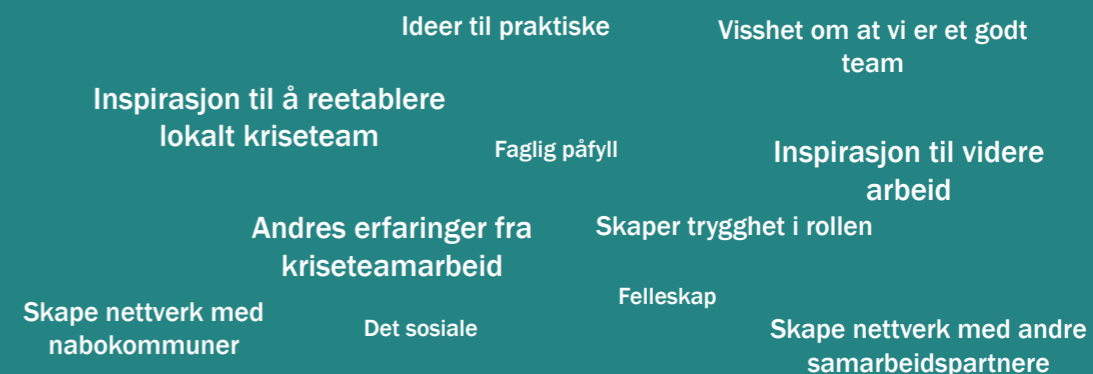
I september fikk vi tildelt ekstra bevilgning jfr. Tilskudd på kr. 1 000 000,- fra H.dir 13/1478-96, datert 21.09.21 over revidert statsbudsjett 2021 kap. 765, post 71 knyttet til å styrke kommunale kriseteam i forbindelsen med gjenåpningen av landet etter pandemien. Med disse midlene ønsker vi å styrke vårt arbeid mot kriseteam og utvikle en webinarserie rettet mot dem hvor vi kan tilby faglig påfyll og en arena for nettverk på tvers av fylkene. Planleggingen av arbeidet startet i 2021 og videreføres i 2022.

Jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.19 har For øvrig har RVTS Nord deltatt med to ansatte i «Nasjonal RVTS Nettverksgruppe»

i forbindelse med pandemien. Grappa har hatt jevnlige møter fra mars til oktober. RVTS ledergruppa har besluttet at psykososialberedskap.no skal gjøres til en nasjonal kunnskapsportal felles for alle RVTSene. Dette betyr blant annet at hvert RVTS får tilgang til en regional løsning med muligheter for kontakt med egne brukere gjennom portalen, og utsending av nyhetsbrev og annen informasjon til brukere i egen region. Det er nedsatt arbeids- og redaksjonsgruppe nasjonalt for arbeide med å videreutvikle kunnskapsportalen.

Betydningen av nettverkssamlinger for kriseteamene:

8.3 Los-funksjonen

Jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.6 har vi utført oppdrag tilknyttet Los-funksjon. I 2021 har det vært 10 års markering for terrorangrepet på Utøya. I den forbindelse har vi lagt ut faglige innlegg på våre nettsider.

I forbindelse med markeringen har RVTS Nord har deltatt på en rekke møter med andre RVTSer/ LOS for å planlegge nasjonale samlinger for overlevende og etterlatte på oppdrag fra den nasjonale støttegruppen. En samling for overlevende og etterlatte ble gjennomført i Oslo i oktober. RVTS Nord har sammen med RVTS Midt og den nasjonale støttegruppen hatt ansvar for planlegging og program for en samling for overlevende Tromsø. Samlingen er blitt utsatt fra november 2021 til april 2022.

I løpet av 2021 har det vært forholdsvis få henvendelser til Los funksjon som har handlet om bistand til behandling. De fleste har handlet om praktisk/ juridisk bistand som er blitt besvart i et samarbeid med juridisk kompetanse på RVTS-Midt. Nasjonalt samarbeid rundt Los-funksjonen har foregått digitalt i hele perioden. Disse møtene har hatt som formål å utveksle anonymisert informasjon og evaluere de etablerte rutineene for å ivareta likeverdig tjeneste for hele landet.

8.4 Personell som har deltatt i internasjonal tjeneste for Norge

Her beskrives vår aktivitet sist år, jfr. tilskuddsbrevet 2021 fra H.dir pkt. 2.4. RVTS Nord koordinerer et regionalt fagnettverk for veteraner, og arrangerte i løpet av året et fagnettverksmøte digitalt og et fysisk. Fagnettverket har deltakere fra veteranorganisasjoner, Forsvaret, Bufetat og kommunene. RVTS nord deltar også årlig i det nasjonale fagnettverket for veteraner i regi av RVTS Øst. I samarbeid med Forsvarets veteranjeneste, Bardu kommune og Institutt for militærpsykiatri og stressmestring, har vi i 2021 ferdigstilt tekstgrunnlaget til et samtaletilbud til barn og unge som har foreldre som deltar i internasjonal tjeneste for Norge. Dette på bakgrunn av at noen barn og unge kan oppleve foreldres utenlandstjeneste som belastende. Tilbudet er tenkt som et forebyggende tiltak som kan gis i form av enesamtaler eller samtalegrupper, gjennomført i regi av skolen. Første halvår 2021 var det planlagt at undervisningsopplegget skulle piloteres i Bardu kommune. Videre plan er at etter prosjektet er pilotert, vil det gjøres tilgjengelig for skoler nasjonalt. Da det i den planlagte perioden ble slik at Norge hentet ut sine styrker i Afghanistan, ble pilotering satt på vent.

9. Vold og overgrep

Vi har utført våre oppdrag Jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.1.1 «Opptappingsplan mot vold og overgrep», tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.1.2 «Opptappingsplan barn og unges psykiske helse», og ut fra tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.1.4 ny handlingsplan «Frihet fra vold» 2021-2024. Vi har jobbet ut fra praksisfeltets ønsker og behov.

9.1 Samordning av voldsarbeidet, inkludert kommunale handlingsplaner

Vi har i 2021 bistått 6 kommuner i regionen i revidering av interkommunal handlingsplan om vold i nære relasjoner, vi har også gitt veiledning til en kommune om utarbeidelse av kommunal handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Informasjon om betydningen av samarbeid og samordning av arbeidet med vold i nære relasjoner inngår i all undervisning vi gir til kommunalt ansatte. RVTS nord har sammen med RVTS øst også bidratt i NKVTS sitt arbeid med videreutvikling av den webbaserte veilederen for utvikling av kommunale handlingsplaner.

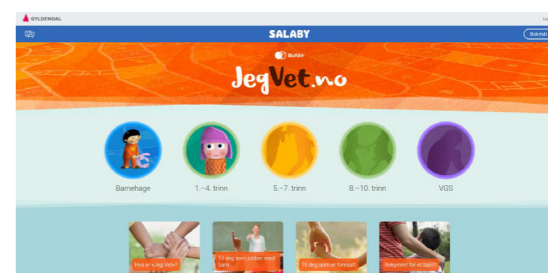
Vi deltar fortsatt i nettverket for instanser i Tromsø som arbeider med vold og seksuelle overgrep (kommunale, statlige virksomheter og frivillige organisasjoner/stiftelser).

RVTS Nord deltar fortsatt i regionalt tverrfaglig, tverretatlig og tverrsektorielt konsultasjonsteam om avdekking og oppfølging av barn utsatt for vold, seksuelle overgrep eller alvorlig omsorgssvikt (koordinert av Statens Barnehus i Tromsø).

9.2 Nettbasert kompetanseutvikling ved opplæringsplattformene Snakkemedbarn.no og Jeg Vet (Bufdir.)

Jfr. tilskuddsbrevet 2021 fra Bufdir. pkt. 2.15 skal vi med Jeg vet og Snakkemedbarn.no(Bufdir) bidra i videreutvikling, synliggjøring og tilrettelegging for bruk av ressursene. Som et særlig innsatspunkt skal RVTS bidra til å gjøre Jeg Vet kjent i kommunene slik at ressursen tas i bruk i barnehage og skole.

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til nevnte formål jmf. Tilskuddsbrev fra Barne-, ungdoms og familiedirektoratet, datert 13.04.2021, ref. 2020/57956-16, med 1 000 000 kr.

«Jeg vet» er en digital læringsressurs som skal bidra til at barnehager og grunn- og videregående skoler skal ha et voldsforebyggende opplæringsstilbud til barn- og unge på temaene vold, seksuelle overgrep og mobbing. «Jeg vet» er utviklet av Bufdir i samråd med Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet og læringsplattformen salaby.no

Snakkemedbarn.no er en digital opplæringsplattform innrettet mot ansatte i barnehage, skole, helsetjenesten o.a. tjenester for å styrke kommunikasjonsferdigheter i å samtale med barn og unge. Arbeidet er utviklet av RVTSene nasjonalt og koordineres av RVTS Øst i en prosjektgruppe der alle RVTSene deltar.

I pandemiperioden har prosjektgruppa hatt jevnlig digitale møter. Gruppa har arbeidet med videreutvikling av portalen, utvikling av nye interaktive simuleringsspill (avatarer) og planlegging av implementering av plattformen i regionene.

RVTS Nord har i tett samarbeid med statsforvalterne i Nordland, Troms og Finnmark arbeidet med forebygging av vold og overgrep mot barn og unge. Samarbeidet startet i 2020 og fortsatte i 2021. Statsforvalteren i Trøndelag og RVTS Midt, har deltatt i deler av dette arbeidet, knyttet til en stor digital konferanse «Barns beste- Forebygging av vold og overgrep mot barn og unge».

Samarbeidet mellom RVTS Nord og Statsforvalterne har i hovedsak vært å gjøre «Snakkemedbarn» og «Jeg Vet» kjent og implementert i kommunene. Vi hadde i 2021 jevnlig dialogmøter med de ulike kommunene, og samarbeidet om rekruttering av kursledere til «Snakkemedbarn» og «Jeg vet». Det ble arrangert kurslederkurs for opplæring av

kurslederne i de ulike kommunene (186 deltagere fra ulike kommuner). Fafo og Sametinget har fulgt kursene. RVTS Nord har hatt møter med kursledere i flere kommuner i regionen for implementeringsstøtte og veiledning.

Arbeidet med samisk tilpasning av Snakkemedbarn startet i 2020, og fortsatte i 2021. RVTS Nord og RVTS Midt hadde i 2021 et tett samarbeid i arbeid om den samiske tilpasningen av Snakkemedbarn. Tre av avatarene ble i løpet av året teksten til de tre samiske språkene, (sør-, lule- og nordsamisk). I tillegg er opplæringsmateriellet oversatt til de tre samiske språkene, men var i utgangen av 2021 ennå ikke publisert på nettsiden. RVTS Nord gjennomførte en testrunde i en nordsamisk barnehage for tilbakemeldinger. På bakgrunn av dette og etter en intern, faglig vurdering anbefalte RVTS Nord prosjektledere (RVTS Øst) om å søke midler til dubbing av avatarene. Det videre arbeidet for å avklare dubbing fortsetter i 2022.

9.3 Opptappingsplan mot vold og overgrep

Jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.2 og pkt. 2.1.1 har RVTS Nord i henhold til myndighetenes satsning, styrket arbeidet for å øke kompetansen i helsetjenesten om vold mot barn, inkludert seksuelle overgrep, alvorlig omsorgssvikt og annen traumatisering de senere årene.

9.3.1 Tidlig Inn og BTI

Fastleger, jordmødre og helsesykepleiere har fått opplæring gjennom Tidlig Inn programmet. Ny Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjon og Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen, er integrert i våre undervisnings- og veiledningsopplegg. Gjennom implementeringsarbeidet med «Snakke

blant annet har ansatte i helsestasjon deltatt på kurslederkurset. «Livsmestring, voldsforebygging og avdekking» der alle kommuner i regionen var invitert til å delta. Totalt i 2021 deltok om lag 200 personer til sammen på det nevnte kurset som ble arrangert i flere omganger.

9.3.2 Behandlingstilbud til voksne med seksuallovbruddsproblematikk og arbeid for barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord for arbeid med kompetanseheving om barn og unge med voldsproblematikk eller skadelig seksuell atferd (SSA), Tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet, datert 25.02.2021, ref. 13/1478-87 med 1 000 000 kr.

Jfr. 2.1.1 i tilskuddsbrevet har RVTS Nord i 2021 arbeidet for å bedre behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. Arbeidet har blant annet bestått i å koordinere det regionale kompetanseteamet om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd som gir konsultasjon og veiledning til tjenesteapparatet. Teamet har deltagere fra Statens barnehus i Tromsø, BUP i Tromsø, Konfliktrådet i Troms og Bufetat Nord, ved MST-teamet i Tromsø. I tillegg har det i 2021 vært behandlet flere SSA- saker i konsultasjonsteamet ved Statens Barnehus i Tromsø hvor vi deltar.

RVTS Nord har i 2021 deltatt i det nasjonale kompetansenettverket om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd, som møtes digitalt to ganger i året. Nettverket består av representanter fra alle de fem RVTSene, utvalgte barnehus i Norge, samt V27-Betaniens BUP og det nasjonale

kliniske nettverket.

RVTS Nord har i samarbeid med andre RVTS'er hatt to todagers kurs i AIM 3- utredningsmodellen (Utredning av ungdom og skadelig seksuell atferd), et på våren og et på høsten. I kurset på våren var det fem deltakere fra vår region, mens kurset på høsten hadde 10 deltakere fra vår region.

RVTS Nord har også sammen med andre RVTS'er hatt frokostwebinarer med tema som omhandler barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd.

På våren hadde RVTS Nord undervisning i grunnleggende kunnskap om barn og unge som utøver skadelig seksuell atferd for ulike avdelinger/ poliklinikker ved Finnmarkssykehuset.

Som et samarbeidsprosjekt mellom RVTS Nord og SIFER Nord ble det også i 2021 som tidligere år, satt sammen en arbeidsgruppe for planlegging av konferansen «Sammen om mestring av vold og seksuallovbruddsproblematikk», som skal arrangeres i september 2022. Konferansen handler om samarbeid og hjelpetilbud i møte med mennesker som har begått eller står i fare for å begå voldshandlinger eller seksuallovbrudd, og er et ledd i arbeidet med å styrke arbeidet med overgripere i helsetjenesten.

Sammen med RVTS Sør har RVTS Nord laget filmen «De er alle våre barn». Filmen viser fire ulike situasjoner som skifter farge når barna eller ungdommene går over grensene for hva som er vanlig seksuell utforskning og lek, og over i det som kan kalles problematisk og skadelig seksuell atferd. Premierer på denne animasjonsfilmen var

på “De er alle våre barn”-konferansen i Kristiansand oktober 2021.

9.3.3 Sinnemestring – arbeid rettet mot voldsutøvere og overgripere

Jfr. tilskuddsbrevet 2021 fra H.dir pkt. 2.5 deltar RVTS Nord i jevnlig møter med Brøset Kompetansesenter vedrørende spredning av sinnemestringsmodellen. I 2021 har det pga. Covid 19 ikke vært gjennomført nettverkssamling for kursledere i region Nord i regi av Brøset og RVTS Nord. Tema sinnemestring og arbeid med overgripere inngår i undervisning vi gir til tjenestene.

9.4 Arbeid med krisesentertilbud i kommunene (Bufdir.)

Jfr. føringer i tilskuddsbrev fra H.dir pkt 2.12 og 2.1.9, og tilskudd 2021 fra Bufdir.pkt. 2.12 og 2.13 (kap. 840, post 70)

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til kompetansehevingstiltak for krisesentertilbudet i kommunene, Tilskuddsbrev fra Barne-, ungdoms og familiedirektoratet, datert 13.04.21, ref. 2020/57956-16, med kr. 210 000.

Vi har avholdt jevnlig digitale fellesmøter for lederne på krisesentrene gjennom hele året for å skape en arena for erfaringsutveksling og faglige diskusjoner/ oppdatering. Det har i gjennomsnitt vært sju – åtte krisesenter som har deltatt i møtene.

RVTS Nord startet samarbeid med Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Vi hadde et felles møte der lederne for krisesentrene i Troms og Finnmark, Statsforvalteren i Troms og Finnmark og RVTS Nord deltok. Målsetting med møtet var

planlegging av hvordan vi sammen kunne jobbe for nå ut til kommunene om deres ansvar etter krisesenterloven, arbeid med kommunale handlingsplaner m.m. Vi deltok også på felles dialogmøte med kommuner og krisesenter i fylket som Bufdir. arrangerte i juni 2021.

Statsforvalteren ble invitert med på regional samling for krisesentrene, men kunne ikke delta på grunn av ressursutfordringer i tjenesten. Ytterligere samarbeid ble også satt på vent på grunn av utfordrende ressursituasjon hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

RVTS Nord startet i 2021 opp samarbeid med Statsforvalteren i Nordland på krisesenterfeltet. Vi gjennomførte et møte med målsetting om å bli kjent med hverandres oppdrag, samt et felles møte med krisesentrene i Nordland. Vi deltok også på felles dialogmøte med kommuner og krisesenter i fylket som Bufdir arrangerte i juni 2021. Statsforvalteren i Nordland deltok også på regional krisesentersamling som gjest.

Den årlige regionale krisesenterkonferansen ble i 2021 arrangert sammen med krisesenteret i Vesterålen. Samlingen var over to dager på Sortland i november 2021. Tema for samlingen var individuelle risikovurderinger på krisesenter og samarbeid mellom krisesenter og politi. Familievolds- og trusselkoordinatorer fra alle tre politidistrikt deltok på hele samlingen. Dette oppleves nyttig for både krisesenter og politi, og bidro til økt forståelse av hverandres oppdrag og til tettere kontakt mellom politi og krisesenter. Statsforvalter fra Nordland deltok som gjest. NASAK og Statsforvalter i Troms og Finnmark var også invitert som gjester, men kunne ikke delta. 8 av 12 senter deltok på samlingen. Mange sentre i vår region er små og har marginal

økonomi. RVTS tilbydde derfor reisestøtte til sentrene slik at de kunne delta.

Den nasjonale krisesenterkonferansen ble arrangert i Oslo høsten 2021, i regi av Bufdir/RVTS Øst. Konferansen ble arrangert både med fremmøte og via stream (digital). Hovedtema for konferansen var likeverdige tjenester for særlig sårbare grupper. Mange sentre i vår region deltok via stream.

RVTS nord og RESAK (NASAK) har hatt jevnlig samarbeidsmøter. Vi samarbeider om kompetanseheving til tjenestene på voldsfeltet der det er relevant. NASAK fortalte om sitt arbeid på nasjonal krisesenterkonferanse. NASAK deltar i ulike regionale og lokale nettverk knyttet til vold, negativ sosial kontroll, menneskehandel og radikaliserings som er initiert av RVTS nord.

Krisesentrene har også fått tilbud om å delta på aktuelle kurs og kompetansehevinger arrangert av RVTS Nord.

9.5 Støttesenteret mot vold og seksuelle overgrep Smiso/ Nok (Bufdir.)

Aktivitet tilknyttet oppdraget er Jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.13 og tilskuddsbrev 2021 fra Bufdir. pkt. 2.12 og 2.13. Vi har pr i dag tre sentre i vår region. Nok Nordland, Smiso Troms og Norasenteret (Finnmark). Nok Nordland får oppfølging av RVTS midt, sammen med andre sentre i geografisk nærhet.

RVTS Nord har hatt et pilotprosjekt der vi har prøvd ut sirkelveiledning som metode for ivaretagelse av hjelperen. En representant fra Smiso Troms har deltatt. Prosjektet ble avsluttet i 2021.

RVTS Nord har bidratt med innspill til ny faglig veileder for Smiso/NOK. I den

forbindelse kartla vi også hvordan de ulike sentrene i vår region jobber.

Vi samarbeidet med bl.a. Smiso Troms i felles nettverk om innspill til Januarkonferansen 2021, og samarbeider gjennom vår deltakelse i Barnehuset Tromsø sitt konsultasjonsteam. Norasenteret får tilbud om oppfølging og kompetanseheving gjennom tilbudet vi gir til krisesentrene. For øvrig har sentrene i vår region mulighet til å melde seg på kurs, fagdager m.m. som vi arrangerer med åpen påmelding.

9.6 TryggEst - håndtering av vold og overgrep mot sårbare voksne (Bufdir.)

TryggEst er et program for vern av risikoutsatte voksne, jfr. i tilskuddsbrevet 2021 fra H.dir. pkt. 2.14, som viser til dette som Bufdir. oppdrag. Oppdraget er ikke spesifikt nevnt i tilskuddsbrev fra Bufdir. for 2021.

RVTS Nord har i 2021 samarbeidet med utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i region nord, samt de tidligere TryggEst pilotene i Tromsø og Porsanger for å danne et regionalt nettverk om vold mot eldre. Bufdir ved TryggEst deltar også i dette nettverket. Vi har informert om TryggEst og de digitale ressursene til TryggEst i relevante undervisninger. Vi har også deltatt i samarbeidsmøter i nasjonalt nettverk mot vold mot eldre, ledet av NKVTS.

9.7 Opptappingsplan for rusfeltet

I 2021 har RVTS Nord fortsatt samarbeidet med 12 andre kompetansesenter i prosjektet «Kompetanseutvikling rus og vold». Tiltaket er forankret i «Opptappingsplan for rusfeltet (2016 – 2020) jfr. 2.1.1 i tilskuddsbrevet og «Opptappingsplan mot vold og overgrep (2017 – 2021) jfr. 2.1.1 i tilskuddsbrevet. Vi har sammen med KoRus Nord ferdigstilt to av programmets moduler, der den ene har fokus på motiverende intervju (KoRus N), mens den andre har fokus på integrert behandling (RVTS N). RVTS Nord har deltatt på jevnlige møter med alle de regionale arbeidsgruppene i prosjektet. RVTS Nord har holdt digitalt informasjonsmøte med samtlige teamledere for alle ACT-/FACT-team i region nord og informert om tilbudet, og vi har avtalt undervisning og kompetanseheving planlagt for 2022, samt at RVTS Nord vil understøtte implementering av kompetanse på rus og vold i tjenestene. RVTS Nord deltok i jevnlige samarbeidsmøter i en redaksjonsgruppe med fokus på kontinuerlig forbedring av nettsiden rusogvold.no

10. Forebygging av selvmord og selvskading

Selvordstallene i de nordligste fylkene er fortsatt høye. Det er viktig å holde et kontinuerlig fokus på selvmordsforebygging i alle våre fylker, jfr. ilskuddsbrevet 2021 for H.dir pkt 2.3. Ny handlingsplan for forebygging av selvmord, veiledende materiell og veileder for etterlatte er sentrale verktøy for vår selvmordsforebyggende aktivitet, jfr. pkt. 2.1.3 i tilskuddsbrevet. «Opptappingsplanen for barn og unges psykiske helse» (tilskuddsbrevet pkt 2.1.2) tematiserer både selvskading og selvmord. Vi bidrar i implementeringsarbeidet av planens tiltak blant annet gjennom vår undervisning på fagområdet og når vi veileder kommunene i region nord.

10.1 Veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord

Det veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord ligger som en faglig basis for mye undervisning vi gir på dette fagområdet. Vi gjør materialet og nettsida kjent i ulike fora. Som en del av implementeringen av det veiledende materialet har vi formalisert samarbeid med NAPHA, RKBU nord, SANKS, Statsforvalter i Troms og Finnmark og Vivat. I oktober 2021 arrangerte vi en digital konferanse i samarbeid med overnevnte kompetansesenter med fokus på kommunale handlingsplaner.

RVTS Nord har fortsatt arbeidet med å organisere og delta i et fagnettverk for selvmordsforebygging, et samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten, erfaringskonsulent, kommunen og prestetjenesten, i en kommune med økt omfang av selvmord siden 2019. Vi har også deltatt i to

arbeidsgrupper utgått av fagnettverket. Den ene arbeidsgruppa har fokus på hvordan sikre gode overganger mellom kommune- og spesialisthelsetjenestenivå og den andre ønsker å etablere en faglig arena for refleksjon og diskusjon om ulike problemstillinger knyttet til det å arbeide med suicidale mennesker.

«Plan för suicidprevention bland samer i Norge, Sverige og Finland» er ment som et tillegg til nasjonale selvmordsforebyggende planer, og fokuserer på utfordringer og behov hos noen samiske brukere, som de nasjonale planene ikke fanger opp. Med bakgrunn i tiltak i denne planen samarbeider vi med SANKS, Vivat og RVTS Midt om oversetting og tilpasning av Vivats kurs «Oppmerksom på selvmordstanker» til de tre samiske språkene og i et prosjekt med overnevnte samarbeidsparter og RVTS Vest for å utvikle undervisningsmoduler om selvmordsforebygging i samiske områder.

10.2 Deltagelse i nasjonale samarbeidsmøter vedrørende selvmordsforebygging

Flere ansatte fra RVTS nord deltok på årlig to dager samling i forbindelse med selvmordsforebygging. Samlingene ble i år gjennomført digitale pga. Korona. I år var det RVTS nord som arrangerte, arrangering ruller mellom sentrene. Deltakerne var fra de øvrige RVTSene, NSSF og Vivat.

10.3 Samarbeid med LEVE

I tråd med samarbeidsavtalen mellom RVTS Nord og fylkeslagene i LEVE i Nord-Norge ble vårt årlige samarbeidsmøte i 2021 avholdt digitalt, i møtet utvekslet vi erfaringer og ideer til samarbeidsprosjekt. RVTS Nord har en medarbeider som sitter i landsstyret til

LEVE som vararepresentant fag.

Etter selvmordet – veileder om ivaretagelse av etterlatte. Ivaretagelse og oppfølging av etterlatte etter selvmord er et tema vi har forespørsler på, både i form av veiledning i etterkant av selvmordsforsøk/selvord fra tjenesteapparatet og fagdager på tematikken. De siste årene har vi undervist i tematikken for studenter ved Kirkelig utdanningscenter i Nord (KUN)

RVTS Nord har i 2021 arrangert en fagdag om barn som pårørende og etterlatte etter omsorgspersoner med selvmordsproblematikk sammen med Psykisk helse og rus klinikken UNN.

10.4 Samarbeid med Vivat

Vivat selvmordsforebygging sine kurs er en del av selvmordsforebyggende tilbudet fra RVTS Nord. I 2021 har vi utdannet to nye kursleder kandidater til Førstehjelp ved selvmordsfare og en til Oppmerksom på selvmordstanker. Våre ansatte har holdt flere kurs i Førstehjelp ved selvmordsfare både til studenter, kommunale tjenester og frivillig organisasjon. I tillegg har det vært holdt flere kurs i Oppmerksom på selvmordstanker til kommunale tjenester.

Som en del av prosjektet «Pilotering av OPS! Til elever i videregående skole har vi holdt kurs for foreldre og elever ved en videregående skole i Nordland. Dette prosjektet gjennomfører vi sammen med Vivat og RVTS Sør. Elevene evaluerer kurset umiddelbart etter gjennomføring og etter ca seks uker. Vi har også hatt fokusgruppeintervju med ansatte ved skolen og i elevtjenester tilknyttet skolen for å finne ut om dette er et egnet kurs å tilby personer under 18 år.

I 2021 har vi oversatt powerpointer i OPS! Til de tre samiske språkene og pilotert dette første steget av tilpasning i en nordsamisk kommune. Prosjektet har fått tildelt midler fra Sametinget til produksjon av undervisningsfilmer til kurset. Å produsere disse sammen med Vivat, SANKS og RVTS Midt blir neste steg i prosjektet.

10.5 Selvmordsforebygging i spesialisthelsetjenesten

Kollegastøtteordningen etter selvmord, ved voksen psykiatrisk poliklinikk, psykisk helse og rusklinikk i UNN HF, er startet opp i 2021 og videreføres.

På oppdrag fra Helse Nord har vi vært med på å etablere et regionalt kompetansenettverk for selvmordsforebygging innen Helse Nord. RVTS Nord skal lede og drifte nettverket som består av representanter to representanter fra hvert helseforetak, en fra psykisk helsevern for voksne og en fra psykisk helsevern for barn og unge. Kompetanse innen samisk språk og kultur ble vektlagt ved oppnevning. Videre har nettverket en representant fra Regionalt kompetansenettverk for Pasientsikkerhet og to brukerrepresentanter (en ungdoms- og en voksenrepresentant). Målsettingen med nettverket er å bidra til å styrke det selvmordsforebyggende arbeidet i helseforetakene, i tråd med nasjonal handlingsplan for forebygging av selvmord og de nye nasjonale retningslinjene for forebygging av psykisk helsevern.

10.6 Nasjonal folkeopplysningskampanje om selvmord

Siden 2018 har det vært et samarbeid knyttet til tiltaket «Regionale folkeopplysningskampanjer om forebygging av selvmord med nasjonal overbygning». Dette arbeidet er relatert til 2.1.3 Handlingsplan for forebygging av selvmord (2020-2025) i tilskuddsbrevet fra H.dir for 2021.

Nasjonale ressursgruppe startet sine møter i 2021, og består av H.dir (prosjekteier), NSSF, RVTSene, Vivat, Helse Vest, SANKS, NAPHA, Mental helse og LEVE. RVTS Nord har en representant i den nasjonale ressursgruppa, som har hatt tre møter i 2021, alle i oktober-november.

10.7 Selvskading

Arbeidet vårt viser til Jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.1.3. Undervisning om selvskading er et tema vi jevnlig får forespørsler på. Fagdager er også gitt til privat barnevernsinstitusjon.

I 2021 videreførte LFSS og RVTS Nord en samarbeidsavtale som tydeliggjør samarbeid, bidrag, og rollefordeling. RVTS Nord skal bidra med å gjøre kampanjen "plaster på såret" kjent, utveksle kunnskap gjennom halvårlige møtepunkt, og delta i referansegruppe til forskningsprosjekt.

RVTS har gjennom 2021 hatt samarbeidsmøter, og deltatt som referansegruppe sammen med nasjonalt senter for legevakts medisin, LSSF, NORCE, og Nord universitet mht. forskning på øyeblikkelig hjelp ved selvskade.

Selvskading og selvmord på internett.

RVTSene har fått som en særskilt oppgave i tilskuddsbrevet å styrke kompetansen hos personell «om selvskadings- og selvmordsinnhold på internett, og om hvordan de møter barn og unge». RVTS nord stiller med to ansatte inn i dette prosjektet. RVTS Sør er prosjekt. Målet er å fremme livsmestring og er en av strategiene i Handlingsplanen for forebygging av selvmord (2020-2025). Målgruppen er hjelpere som omgås ungdom i skole og hjelpetjenester, men også tjenester som er i kontakt med unge på chattetjenester og liknende. Videre skal også kunnskapen internt hos oss ansatte i RVTS-ene økes.

Prosjektgruppa har i 2021 samlet kunnskap med særlig fokus på å lytte til brukerstemmene. Vi har en rapport fra Forandringsfabrikken som et viktig grunnlagsdokument. Vi har også samarbeid med brukerkontakter gjennom hele utviklingsarbeidet, og har avtale om at disse bidrar med kunnskap på den interne opplæringen for RVTSene i februar 2022. Prosjektgruppen er i god gang med å utforme en kunnskapsoversikt i form av et kompendium.

11. Flyktninghelse og tvungen migrasjon

Aktivitet innen dette temaområdet er forankret i tilskuddsbrevet 2021 fra H.dir som et av våre hovedtemaområder, pkt. 1.5 og i pkt. 2.7.

Enslige mindreårige flyktninger

I 2021 var det bare ett asylmottak for enslige mindreårige igjen i Nord-Norge - på Sjøvegan. RVTS Nord har opprettholdt dialogen og hatt møte med mottakets samarbeidspartner BUP Sjøvegan. Det er gitt undervisning og veiledning til ansatte i bofellesskap for enslige mindreårige og deres samarbeidspartner - i noen kommuner.

Kompetanseheving til bosettingskommuner

Pga. Korona-situasjonen har vår satsning på kompetanseheving til bosettingskommuner i stor grad foregått digitalt, men også noe fysisk. Mye av kompetansehevingen vi har gjort med hensyn til flyktninger, er rapportert under andre områder i årsrapporten. Vi har arrangert flere kommunale fagdager for bredden i tjenesteapparatet i kommunene, men også fagdager spesifikt mot de som arbeider spesielt med flyktninger.

Den nye integreringsloven trådte i kraft 1.1.21, bl.a. med obligatorisk undervisning om psykisk helse og livsmestring i introduksjonsprogrammet. I den sammenheng har flere kommuner bedt om hjelp til dette. Noen kommuner har vært bekymret for at introduksjonsprogrammet nå blir enda strengere og vanskeligere å gjennomføre, og de har bedt om både direkte hjelp fra RVTS Nord til å undervise elever i introduksjonsprogrammet, og/eller hjelp til utforming av undervisningen.

RVTS Nord har bistått flere kommuner med å planlegge en utforming av undervisningen.

RVTS Nord har også undervist ved flere anledninger, om rapporten fra Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten vedrørende drukningstragedien i Tromsø.

Spredning av veiledende materiell om asylsøkere og flyktninger

RVTS Nord har fortsatt spredning av veiledende materiell og manualer for tjenesteapparatet som arbeider med asylsøkere og flyktninger, inkludert torturoverleverer. Dette har vi gjort i undervisning, konsultasjon og veiledning, samt på hjemmeside, Facebook og via flyktning.net. Særlig fokusert materiell har vært «Veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente» (IS-1022) og «God kommunikasjon via tolk – Veileder om kommunikasjon via tolk for ledere og helsepersonell i helse- og omsorgstjenestene» (IS-1924).

Samarbeid nasjonalt/Internasjonalt

RVTS Nord er representert i styret i ISHHR Norge – International society for health and human rights. ISHHR arbeider med å arrangere internasjonale konferanser og støtte opp om kompetansebygging i land som har opplevd krig, konflikt og/eller massive menneskerettighetsbrudd. Disse konferansene og kompetansebyggingen dreier seg i hovedsak om gjenoppbygging, forsoning, psykisk helse og menneskerettigheter, bl.a. psykososialt arbeid med flyktninger - både i eksil og internt fordrevne, overleverer etter tortur og overgrep m.m. ISHHR arrangerte tre webinar i 2021, to på spansk og ett på engelsk.

RVTS Nord deltok på Nordic Conference for professionals who work with Traumatized Refugees i Finland, og er representert i en overordnet nettverkskomite som sørger for

videreføring av de nordiske konferansene om psykososialt arbeid med traumatiserte flyktninger.

11.1 Forebyggende familiearbeid i eksil

Jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.8. I arbeidet med implementering av veiledningsheftet “Familiegjenforening i eksil” tilbyr vi et dagskurs i hvordan gjennomføre familiesamtaler med flyktningfamilier. I 2021 har vi hatt forespørslers fra hele landet. Vi har gjennomført undervisning og fagdager i flere kommuner, både fysisk og digitalt, og har allerede fått flere forespørslers i 2022.

Implementering og distribusjon av veiledningsheftet skjer også ved øvrig undervisning og kontakt mot kommuner. RVTS Nord har hatt noe erfaringsutveksling med flere RVTSer, spesielt RVTS Midt om dette arbeidet.

Anbefalingene fra Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten, Rapport 2-2021, Undersøkelse etter drukningstragedien i Tromsø, “Hva kan vi lære om integrering og flyktninghelse” har også vært en del av undervisningen.

11.2 Menneskerettighetsbasert praksis: Overgrep og tortur

Fokus på menneskerettighetsbasert praksis står sentralt i RVTS Nord sitt arbeid med tortur. Jfr. tilskuddsbrev fra H.dir 2021, pkt. 2.9 har RVTS Nord også i 2021 gitt kompetanse om identifisering av torturoverleverer, kartlegging og dokumentasjon av torturskader, og behandling og rehabilitering av torturoverleverer. Brukerperspektivet blir inkludert gjennom at en torturoverlever har bidratt i undervisningsoppdrag, filmede intervjuer med torturoverlever som benyttes i Stø Kurs, flyktning.net, på hjemmeside og i undervisning, gjennom bruk av eksempler fra egen klinisk praksis, samt gjennom erfaringer fra torturoverleverer dokumenterte i forskning, litteratur og offentlig tilgjengelige rapporter og vitnesbyrd. E-læringskurset Stø Kurs inneholder en egen del om tortur. Spredning av og kjennskap til Istanbulprotokollen / “Istanbul Protocol. Manual on Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment” inkluderes i all kompetansehevende virksomhet som omhandler tortur.

RVTS Nord har gjennomført flere undervisningsoppdrag spesifikt på torturtemaet for medisinstudenter ved Universitetet i Tromsø (UiT), på embetsstudiet i psykologi ved UiT, på fysioterapiutdanninga ved UiT, og som deltema i Krise- og traumeutdanningen til UiT Campus Narvik. Vi har også gjennomført digital fagdag for kommunepsykologer med fokus på tortur og arbeid med torturoverleverer, i samarbeid med de andre RVTS'ene.

Undervisning om tortur har også inngått som tema i en rekke undervisningsoppdrag

der hovedtemaet har vært traumatisering og traumebehandling, flyktninghelse og tvungen migrasjon, samt seksualisert vold i krig og konflikt. RVTS Nord har gitt veiledning og konsultasjon ang torturoverleverer på løpende forespørslers, både til spesialisthelsetjenesten og kommunale tjenester.

Også i 2021 har vi videreformidlet fagressurser om tortur via våre digitale ressurser som Stø Kurs og flyktning.net, samt via nyhetssaker på RVTS Nord sin hjemmeside og Facebook side.

RVTS Nord samarbeider med andre kompetansemiljøer på tortur. Samarbeidet har knyttet seg til kompetansehevende tiltak, faglige drøftinger, overordnet strategiarbeid og bidrag til forskning.

I september 2021 publiserte Fafo rapporten «Torturutsatte i den norske asylprosessen. En utredning av Norges forpliktelser, og anbefalinger til praksis». RVTS Nord bidro i referansegruppa til forskningsarbeidet. Rapporten bekrefter konklusjonene fra Røde Kors rapporten (2020) og RVTS-rapporten (2014) om at arbeidet med identifisering av og rehabilitering til torturoverleverer i Norge er fragmentert, tilfeldig og personavhengig. RVTSene ser behov for et overordnet og systematisk arbeid med sikte på å styrke og systematisere arbeidet med identifisering, utredning, dokumentasjon og rehabilitering av torturoverleverer i Norge. RVTSene har derfor i 2021 videreført sitt samarbeid med sikte på dette.

I 2021 har vi videreført samarbeidet med NAV med sikte på å øke kompetanse til NAV-ansatte i oppfølging av flyktninger og asylsøkere med komplekse og sammensatte problemer generelt, og av torturoverleverer spesielt. Vi har ferdigstilt en serie med undervisningsfilmer om “Forfølgelse, krig, tortur, flukt og livet i

tvunget eksil” og “Traumatisering”. Filmene har blitt tilbudt NAV Tromsø.

RVTS Nord har også videreført arbeidet med å stimulere til mer helhetlig rehabiliteringstilbud til flyktninger og asylsøkere med komplekse og sammensatte problemer generelt og av torturoverlevende spesielt ved bedre samarbeid mellom NAV og helsetjenestene gjennom en signert samarbeidsavtale mellom NAV Tromsø og Voksenpsykiatrisk poliklinikk (VPP) v/ Psykisk helse- og rusklinikken (PHRK), Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN). Samarbeidet skal evalueres med tanke på videreføring og eventuell utvidelse i begynnelsen av 2022. RVTS Nord er ansvarlig for den praktiske gjennomføringen av evalueringsarbeidet.

RVTS Nord har videreført samarbeidet med Odontologiske kompetansesenter i regionen (TkNN), vedrørende TOO-prosjektet. Gjennom 2021 har vi hatt regelmessig, langsgående veilednings- og samarbeidsmøter.

11.3 **Menneskerettighetsbasert praksis: Seksualisert vold i krig og konflikt**

Menneskerettighetsbasert praksis står sentralt i RVTS Nord sitt arbeid med seksualisert vold i krig og konflikt. I 2021 har RVTS Nord opprettholdt fokuset på kompetanseheving til tjenesteapparatet om seksualisert vold i krig og konflikt og hvordan tjenesteapparatet kan hjelpe overlevende som lever i eksil i Norge. Vi har fortsatt samarbeidet med HHRI- Health and Human Rights Info og spredningen av manualen “Mental health and gender-based violence. Helping survivors of sexual violence in conflict – a training manual” (MHGBV -manualen) og vår

norske oversettelse av ”Verktøykassa til Mental helse og kjønnsbasert vold. Hjelp til overlevende etter seksualisert vold ” og “Sommerfuglkvinnens historie”. I 2021 har vi også bidratt med faglige innspill til utvikling av en manual for arbeid med gutter og menn utsatt for seksualisert vold i krig og konflikt.

Vi har gjennomført flere undervisningsoppdrag spesifikt om seksualisert vold i krig og konflikt både på universitetet ved profesjonsstudiet i Psykologi og i digitalt frokost-webinar. Undervisning om seksualisert vold i krig og konflikt har også inngått som tema i en rekke undervisningsoppdrag der hovedtemaet har vært traumatisering og traumebehandling, flyktningshelse og tvungen migrasjon, samt tortur. RVTS Nord har gitt veiledning og konsultasjon ang overlevende etter seksualisert vold i krig og konflikt på løpende forespørsler, både til spesialisthelsetjenesten og kommunale tjenester.

Også i 2021 har vi videreformidlet fagressurser om seksualisert vold i krig og konflikt via våre digitale ressurser som Stø Kurs og flyktning.net, samt via nyhetssaker på RVTS Nord sin hjemmeside og Facebook side.

12. **Kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og negativ sosial kontroll (H.dir., Bufdir. og IMDI)**

Jfr. tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.1.5 har arbeidet vært tilknyttet ny handlingsplan “Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold” (2021-2024) og også opp mot opptrappingsplan mot vold og overgrep. Arbeidet er også omtalt i tilskuddsbrev 2021 fra Bufdir. og i tilskudd fra IMDI 2021.

Et sentralt fokus for oss har vært å etablere fagnettverk og se dette i sammenheng med flere tema som for eksempel menneskehandel.

RVTS Nord har i tillegg til ovennevnte hatt følgende spissede tiltak i 2021 knyttet til negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse:

- Veiledning til botilbud for unge voksne under trussel om tvangsekteskap
- Samarbeid og undervisning med Tromsø Kompetansenettverk som ivaretar temaområdene negativ sosial kontroll og menneskehandel
- RVTS Nord bidrar gjennomførte undervisningsmoduler for endringsagenter i diasporamiljø. Arbeidet ledes av RVTS Vest. RVTS nord sørget for deltakelse i programmet fra egen region. Vi har også bidratt i arbeidsgruppe knyttet til utvikling av undervisningsmoduler.
- Veiledning på initiativ fra tjenesteapparatet
- Deltar i Nordland Fylkeskommune sitt nettverk om negativ sosial kontroll, sammen med politi, IMDI.

13. Kjønns- og seksualitetmangfold

Som et svar på oppdrag i handlingsplan “Trygghet, åpenhet og mangfold”, jfr.2.1.6 i tilskuddsbrevet 2021 fra H.dir pkt. 2.1.6 så har vi utviklet to filmer til bruk i undervisning.

- “Kuratorer av Tromsø Øst - et slampoesidikt om Hatkriminalitet ovenfor LHBTIQ++ befolkningen” i samarbeid med Screenstory og Martine Johannessen. Filmen ble lansert i november 2021 i forbindelse med Arctic pride
- “Traumeutsatte i minoritetsbefolkningen - Hjelp til traumeutsatte med minoritetsbakgrunn i LHBTIQ++ miljøet” i samarbeid med Screenstory og Skeiv Verden. Filmen ble lansert i november 2021 i forbindelse med Arctic pride.

14. Menneskehandel

Aktivitet viser til tilskuddsbrev 2021 fra H.dir, pkt. 2.1.8. Vi har hatt to områder som vi har jobbet mye med i 2021; nettseminar og etablere tverrfaglige nettverk i region nord til aktører som jobber med menneskehandel, negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, radikaliserings og voldelig ekstremisme. En faglig fellesnevner er vår samfunnsinnsats i arbeidet med forebygging av ulike former for vold og overgrep.

Følgende handlingsplaner søkes sett i en sammenheng:

- Handlingsplan om vold i nære relasjoner 2021 -2023
- Opptappingsplanen om vold og overgrep
- Regjeringens handlingsplan mot Negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kvinnelig kjønnslemlestelse; «Med retten til å bestemme over eget liv»
- Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme
- Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel
- Opptappingsplanen for barn og unges psykiske helse 2020-2024.

Overnevnte handlingsplaner har til felles at en må jobbe tverrfaglig og tverretatlig for å forebygge og bekjempe vold og overgrep. Gjennom nettverksarbeid ønsker vi å styrke den tverrfaglige og tverretatlige innsats for å forebygge utenforskap og fremme inkludering som helt sentrale faktorer for å forebygge vold og overgrep. I kommunen har ofte de samme tjenester behov for kompetanse på flere temaområder for å kunne gi en helhetlig oppfølging av utsatte.

RVTS Nord har etablert følgende nettverk:

- Regionalt Nord –Norge nettverk. Består av Statsforvalter i Nordland, Troms og Finnmark , Nordland, Troms og Finnmark Fylkeskommune, fagteam fra IMDI, RESAK/NASAK, UDI, NAV og Bufetat.
- Finnmarksmodellen som inkluderer til sammen 18 kommuner: Sør-Varanger, Nesseby, Vadsø, Vardø, Båtsfjord, Berlevåg, Tana, Gamvik, Lebesby, Porsanger, Nordkapp, Måsøy, Hammerfest, Hasvik, Karasjok, Alta, Loppa og Kautokeino. Nettverket består av Minoritetsrådgiver IMDI, RESAK/NASAK, Trusselkoordinator og voldskoordinator og fagleder for menneskehandelsteamet i Finnmark Politidistrikt.

Vi har jobbet videre med følgende nettverk:

- Cypro – et tverrfaglig forskningsnettverk i regi av UiT Norges Arktiske universitet. Her er vi med som deltaker.
- Tromsø Kompetansenettverk inkluderer temaområdene menneskehandel og negativ sosial kontroll. RVTS Nord har veiledningsfunksjon og er i arbeidsgruppa for aktivitet og handlingsplan. Koordinator for nettverket er ansatt i Tromsø kommune. Medlemmer i nettverket består av tjenesteapparatet i Tromsø kommune; enhet for psykisk helse og rus, NAV, Krisesenter, SEIF, Sosial medisinsk senter, Politiets støttesenter for kriminalitetsutsatte, Troms Politidistrikt, voksenopplæringen, familievernkontoret, Røde kors, minoritetsrådgivere, flyktningetjenesten konfliktrådet, fylkeskommunen, legevakt.
- TOT – et tverroperativt team for menneskehandel med representanter fra sosialmedisinsk senter, barneverntjenesten,

krisesenteret, Troms Politidistrikt ved menneskehandelsteam, NAV. RVTS gir veiledning ved behov. Nettverket møtes når det er behov for koordinering av hjelp til mulig utsatt for menneskehandel.

- Tverroperativt kompetanseteam (ToKt) i Salten distriktet. RVTS Nord etablerte nettverket i samarbeid med KUN og krisesenteret i Salten. Koordinator for nettverket er i Bodø kommune, medlemmer fra følgende tjenester; krisesenter, kvinnehuset, frelsesarmeens rudomsorg, batteriet Nord-Norge, Kirkens bymisjon, minoritetsrådgiver IMDI, Redd Barna, norsk folkehjelp, røde kors, voksenopplæringen i Bodø, politiet ved a-krim senteret og menneskehandelsteamet, NAV, barneverntjenesten, mangfoldskoordinator, overgrepsmottaket, konfliktrådet, støttesenter for kriminalitetsutsatte, politihuset i Mosjøen, SLT koordinator, oppfølgingstjenesten, flyktningkontoret, familievernkontoret, rådgivningstjenesten videregående skole, barne og familieenheten, uteseksjonen.

Fagdager og konferanser om menneskehandel

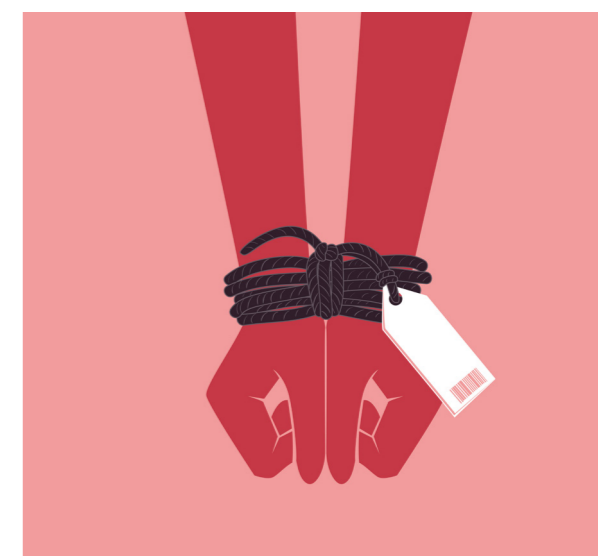
Vi har i 2021 gjennomført det nasjonale nettseminaret “ung, Kriminell og utnyttet” 12 oktober i samarbeid med de andre RVTSene. Vi arbeidet mye med kunnskapsgrunnlaget og innhentet erfaringer om ungdomskriminalitet i et menneskehandelperspektiv, samt gjennomførte en omfattende spørreundersøkelse blant fagfolk som jobber tett på ungdom involvert i kriminalitet. Film som ble laget til nettseminaret kan brukes til undervisningsformål. Nettseminaret nådde bredt ut med nesten 1000 påmeldte.

I samarbeid med Politiet i Troms Politidistrikt hadde RVTS Nord ansvar for å arrangere lokal samling til Koordineringsenheten om ofre for menneskehandel i POD (KOM) sin nasjonale digitale konferanse

Vi har også undervist om menneskehandel i UiT, Norges arktiske universitet sin utdanning om vold i nære relasjoner.

Regionale møter og nasjonale samarbeidsforum

- RVTS Nord har sammen med RVTS Vest i oppgave å koordinere RVTSenes aktiviteter mot Koordineringsenheten om ofre for menneskehandel i POD/ Justisdepartementet
- RVTS Nord deltar Helsedirektoratets nasjonale helsenettverk for arbeid mot menneskehandel i helse -og omsorgstjenestene, sammen med RVTS Øst
- RVTSene har hatt jevnlig møter på teams for erfaringsutveksling og kompetansebygging
- RVTS Nord er en del av redaksjonen til menneskertilsalgs.no som driftes av RVTS Øst

Illustrasjon: BNP Design Studio - stock.adobe.com

15. Radikalisering

Aktivitet tilknyttet tema viser til tilskuddsbrev 2021 fra H.dir pkt. 2.1.7. RVTS har i revidert handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme fått i oppgave å etablere en nasjonal ressurs- og veiledningsfunksjon. RVTS Nord har i 2021 deltatt i regelmessige samarbeidsmøter med andre RVTS omkring etablering av denne funksjon. Det har i stor grad handlet om å utvikle en nettportal til formålet. Tverretatlige nettverk står sentralt i dette arbeidet. RVTS nord har bistått med en rekke filminnslag med sentrale samarbeidspartnere: skoleleder, minoritetsrådgiver, politi osv. RVTS Nord har også egne bidrag i form av tekst som omhandler ulike tema deriblant betydningen av tverretatlig samarbeid og sårbarhetsfaktorer for radikalisering og konspirasjonsteorier.

RVTS Nord har i 2021 deltatt i tverretatlig forebyggende team (TEFT) i Tromsø der også radikaliseringskontakt i Troms politidistrikt deltar. RVTS har bistått Tromsø kommune i etablering av en mentorordning. Det er et ønske om flere mentorer og RVTS bistår Tromsø kommune med etablering av en mentoropplæring som vil være rettet mot regionen. Høsten 2021 har RVTS stått for undervisning for mentorer og Tromsøskoler om traumeforståelse og sårbarhetsfaktorer for radikalisering. RVTS bistår jevnlig med gruppeveiledning for mentorer.

RVTS har deltatt i møtevirksomhet med radikaliseringskontakt i Nordland SLT koordinatør og utekontakten i Bodø med sikte på etablering av tilsvarende nettverk i Bodø/Salten

RVTS har bidratt med å etablere Finnmarksmodellen som også inkluderer aktører / deriblant radikaliseringskontakt som

er sentrale i det forebyggende arbeidet mot radikalisering

RVTS Nord samarbeider nært med radikaliseringskontakter i Politidistriktene og deres samarbeidspartnere.

RVTS deltar jevnlig i tverretatlig konsultasjonsteam mot vold og overgrep som har sete i Troms Politidistrikt og som kan drøfte bekymringssaker som omhandler radikalisering og voldelig ekstremisme i yngre aldersgrupper.

RVTS har i 2021 bidratt med kompetanseheving til konsultasjonsteamet på temaområdet samt på voldsutdanningen i regi av Uit.

